

*"May you never be
too grown up
to search the skies
on Christmas Eve."*

Detta citat, av en okänd person, får inleda årets julhälsning. Det är också en påminnelse om att miraklens tid aldrig är förbi. För oss på Friskeröd har 2023 varit ett osannolikt, intensivt och fördjupande år. Vi har kastats mellan hopp och förtvivlan. Avsked och uppbrott har öppnat nya vägar, och äventyret med gården och den självägda marken på Surtung, har precis börjat. Vem kunde tro att **Pyret**; den rasande, frihetsälskande ridskoleponnyn skulle starta allt detta. Vem kunde ana att hennes drömmar skulle nå så långt?

Vissa beten och marker riskerar att försvinna från och med nästa år. Stora, industriella solcellsparker och igenplanteringar är de främsta orsakerna till detta. Ingenting är definitivt än, och vi hoppas fortfarande att ett mer långsiktigt hållbart tänkande kan leda till miljöåtgärder, som tar större hänsyn till helheten.

Men när så lite resurser läggs på biologisk mångfald - och när siffror och kortsiktiga vinster motiverar besluten - då väcks också motkrafter. Enskilda individer, som viger sitt liv och ger all sin tid åt att läka och sammanfoga väven igen, tråd för tråd.

Ett av årets stora äventyr har varit hästarnas höstbete ute på naturreservatet Tjurepannan, som möjliggjorts just tack vare en sådan eldsjäl. Här finns karga granitklippor, ljunget och strandvallmo. Spridda tuvor av starrgräs, pors och enbuskar, som kapats av vinden i sällsamma formationer. Kanske inget bete i den bemärkelsen, inget ängsgräs. Men en plats där en mångfald av arter fått leva i fredlig samexistens under en längre tid. En plats för kontemplation och förundran.

Ett särskilt lugn infann sig under höstbetet, där ute på klipporna. Ett långsammare, mer noggrant ätmönster. En annan sorts mättnad. De som hade minst att äta av alla, med våra mått mätt, höll vikten bäst. Vi har vant oss vid en mer tillrättalagd mark. Vi räknar på näringsvärden och mäter med exakta mått. Vi vill så väl och gör vårt allra bästa. Men riskerar ändå att glömma relationen mellan allt levande. Exaktheten i kommunikationen mellan växter och betande djur. Det **Celeste** har börjat undervisa oss människor i.

Årets markvårdskurs avslutades där ute, en kall dag sent i november, där vi noggrant kunde följa växternas sista förberedelser inför vintern. Hästarna klev eftertänksamt omkring i den halvfrusna ljunget och betade påfallande varsamt. Det finns en omtänksamhet i dessa ständigt pågående, upprepade möten.

*..we belong to each other;
we cannot cut reality into pieces.”*

Thich Nhat Hahn

De jordanska hästarna talar om en vänligare tid, och vänliga krafter har verkligen gjort sig påminda under året som gått. Hästarna i den nya hagen i Dalsland upplevde också en djup omtanke, kanske i synnerhet i relation till de människor som förvaltar marken där.

En värdefull påminnelse om att vi människor verkligen kan kliva in och göra skillnad. Vi kan bidra till att upprätthålla livsrummet. Vi kan agera utifrån ett långsiktigt perspektiv, som sträcker sig långt förbi våra egen tid. Och kanske är det just då, som vi mår allra bäst?

Den empatiska upplevelsen av läkande, och av hur en annan individ ges möjlighet att blomstra och vara sig själv fullt ut. Känslan av exakthet, när trådarna i väven flätas samman. Att bidra till något sådant, skapar en helt annan sorts välbefinnande.

På Surtung lär vi gradvis känna gårdens innevånare, av alla tänkbara arter; växter, träd, stenar, fåglar, höns, katter, bin - och inte minst allt osynligt, under och ovan mark.

Drömmen om en värld där det finns en fullkomlig likvärdighet i mötet mellan samtliga arter, är i högsta grad levande. Det är hoppfullt, utmanande och djupt fascinerande. Vi tar våra första kliv mot en tillvaro där ingen har tolkningsföreträde. Där ingen äger, eller är ägd av någon annan. Och där vi ser det odelbart eviga, oförstörbara, i varje levande varelse.

Marken på Surtung sträcker sig över betesmarker, små skogspartier, berg och våtmarker ända upp till sjön Långevattnet. Där finns fiskar och andra vattenlevande arter, vars drömmar och visioner om framtiden också börjar ta form.

Vi har ingen aning om vad som kommer hända härnäst, eller vad nästa år kommer att föra med sig. Tiden är nyckfull och ständigt föränderlig. Vi kan inte ana vad som kommer att ske, men det går att skönja en väg, en möjlig rörelse i tiden.

Vi är så otroligt tacksamma för allt det stöd och all den hjälp - på alla tänkbara plan - som lett fram till den plats där vi nu befinner oss. *Många små goda gärningar och intentioner.* Det är grunden för höfaddrarna och den kommande stiftelsen. Skapandet av stiftelsen är en också en pågående process. Utmaningen är inte enbart att skapa något långsiktigt hållbart, där djur och natur (livsrummet) skyddas under en oöverskådligt lång tid framåt.

Det handlar inte heller endast om att formulera visionen så grundligt att urkunden också kan ge stiftelsen förvärvsrätt. Den allra viktigaste delen handlar den självägande marken. Om att kliva ur den objektifiering av tillvaron, som människan skapat - och som vi låst in världen i. Hur kan ord och paragrafer hjälpa oss här? Hur kan vi frigöra oss från texten och göra den levande, så att den håller - och gör att historien kan bära ända in i evigheten..

Tack för att ni ständigt påminner oss om att vi inte är ensamma. Tack för att ni lyssnar och tar emot alla dessa berättelser. Tack för att ni håller hoppet levande..

Den övre bilden är tagen vid "Sigvards utkik", en plats där det finns en liten avlägsen stuga. En plats för bön och eftertanke. Här skapas ett religiöst obundet kapell. Ett utrymme för osynlig längtan, för inre ro, tystnad och självrannsakan.

Vi tände ett litet ljus där och sjöng en maorisk bön, en karanga, så högt det bara gick. I hemlighet hoppades jag att den skulle nå ända till Nya Zeeland, till andra sidan jordklotet. Till **Te Urewera**, platsen där alla stenresor började. Och en av de allra första platserna i världen, som uppnått en juridisk självägande status.

Kan ni höra oss, kan ni ta emot vår längtan? Det tar inte en lång stund innan telefonen plingar till. En vän till mig, som befinner sig i Te Urewera, hör av sig. Vad gör ni egentligen, jag kan inte sluta tänka på er, säger hon. Och så skickar hon en massa bilder ifrån urskogen. Vi kan höra varandra. Vi kan mötas, om vi verkligen innerst inne vill - och vågar.

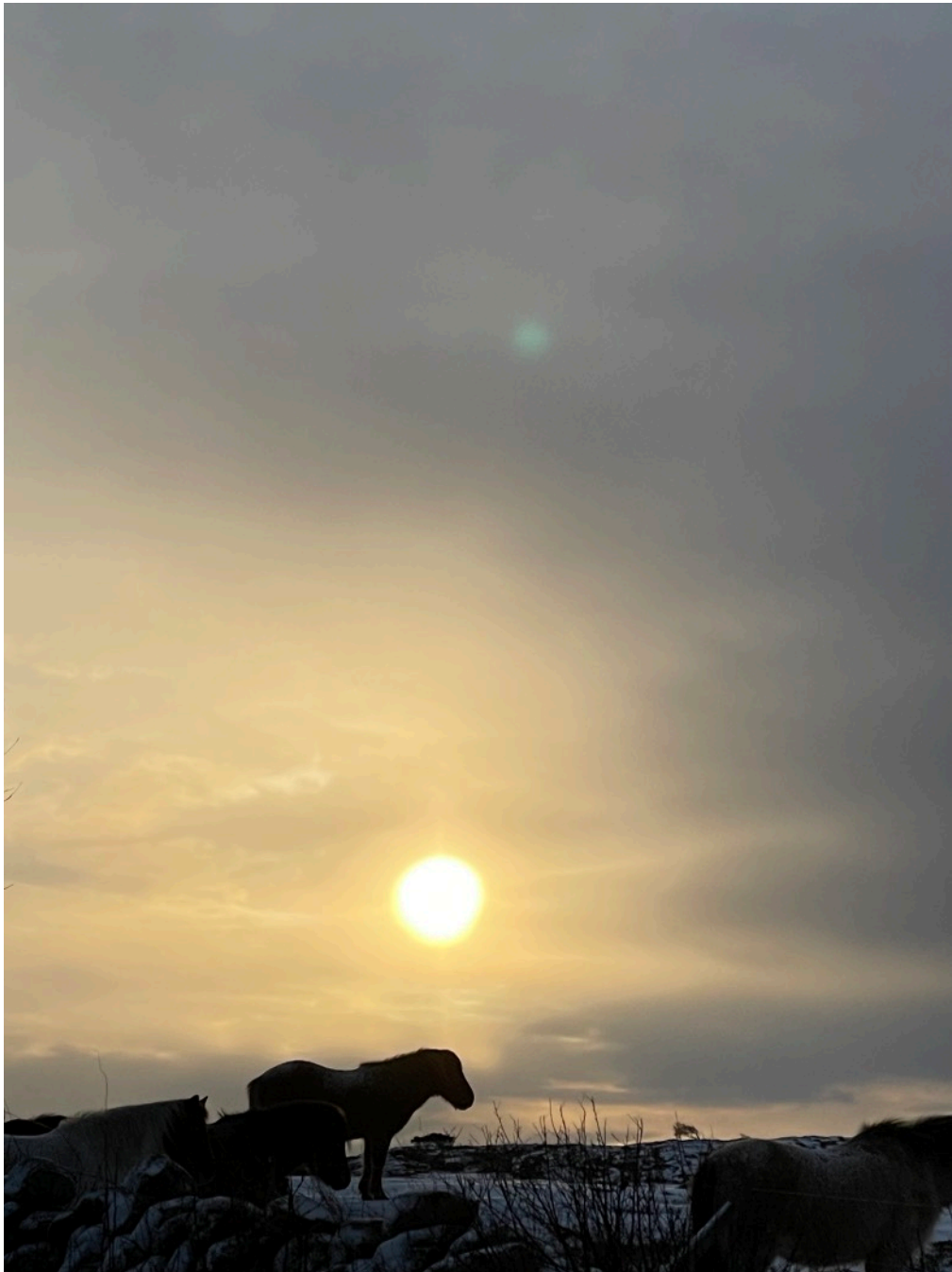

Nya små
hoppfulla
träd
kikar fram

***Hoahoa**, det maoriska ordet för vänskap. A relationship of mutual affection. A bond that transcends all obstacles, including distance and time. En relation som baserar sig på en fullständigt ömsesidig omtanke. Ett band, som tar sig förbi och övervinner alla hinder längs vägen - inklusive tid och rum. Detta är essensen i allt arbete här, det är vad vi hoppas på inför det kommande året och vår gemensamma framtid; en vänligare värld..*

God Jul
och
Gott Nytt År

Önskar alla vi på Friskeröd
oavsett art

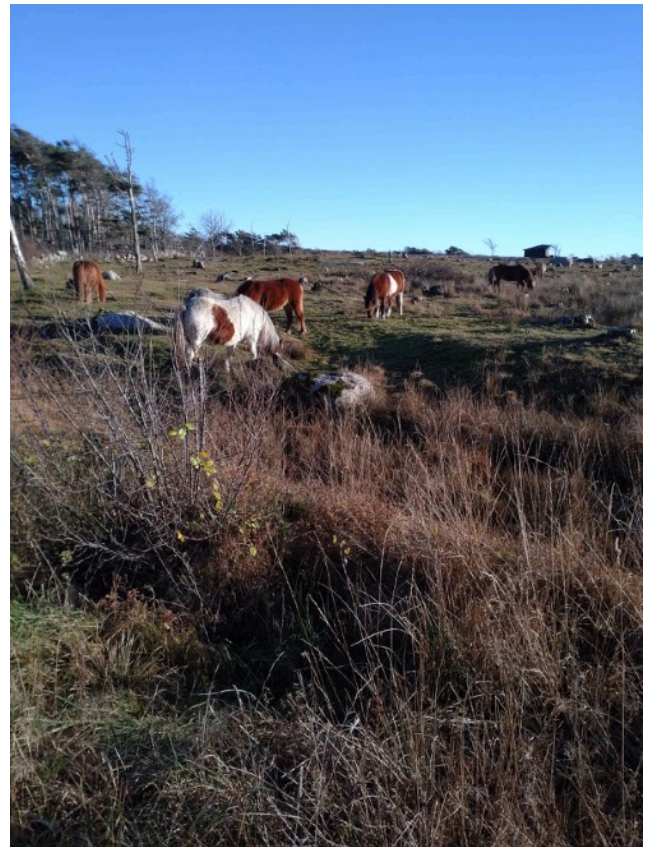

*I've come again
like a new year
to crash the gate
of this old prison.*

Rumi

Tack för alla äventyr, glimtar och möten..

Merry Everything!